



Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Samenwerkingsverband de Westfriese Knoop

**Onderzoek bestuur en
samenwerkingsverband**

Vierjaarlijks onderzoek

Datum vaststelling: 18 oktober 2023

Samenvatting

Tenminste eens in de vier jaar onderzoekt de Inspectie van het Onderwijs elk bestuur van een samenwerkingsverband in Nederland. We hebben bij Samenwerkingsverband De Westfriese Knoop onderzocht of het samenwerkingsverband de aan hem opgedragen wettelijke taken uitvoert en de daaraan verbonden doelstellingen van passend onderwijs realiseert. Daarnaast hebben we onderzocht of de sturing door het bestuur op de kwaliteit van het samenwerkingsverband op orde is en of er sprake is van deugdelijk financieel beheer (zie Onderzoekskader 2021, bijlage 1).

Context

Samenwerkingsverband Westfriese Knoop werkt sinds 2021 nauw samen met het samenwerkingsverband voor voortgezet onderwijs in West Friesland. De beide samenwerkingsverbanden hebben een gezamenlijk bestuursbureau en dezelfde directeur-bestuurder, dezelfde medewerkers en dezelfde leden in de raad van toezicht. Ook werken zij vanuit een gezamenlijk opgesteld ondersteuningsplan 2022-2026. Wel hebben ze elk een eigen ledenraad en ondersteuningsplanraad.

Wat gaat goed?

- voor alle leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben is een passende onderwijsplek beschikbaar. Dit lukt ook steeds beter thuisnabij;
- er is een divers aanbod voor leerlingen die naast ondersteuning in het onderwijs ook jeugdhulp nodig hebben;
- het samenwerkingsverband werkt goed samen met de gemeenten en het voortgezet onderwijs. Wij waarderen de kwaliteit van het bestuur hierbij als Goed;
- het samenwerkingsverband adviseert scholen over ondersteuning aan leerlingen en stelt de scholen daarvoor diverse typen deskundigen beschikbaar;
- het bestuur neemt vlot besluiten over de toelaatbaarheid tot het speciaal (basis)onderwijs en hanteert hierbij een zorgvuldige werkwijze. Wij waarderen de kwaliteit van de advisering en de beoordeling van de toelaatbaarheid als Goed;
- er is sprake van deugdelijk financieel beheer;
- er heerst binnen het samenwerkingsverband een cultuur van samen leren en samen werken aan passend onderwijs. De beschikbare expertise en hoe deze in de structuur is

Bestuur: Samenwerkingsverband De Westfriese Knoop
Bestuursnummer: 21598
Nummer samenwerkingsverband PO2702

Gemeenten binnen de regio: Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Stede Broec

Aantal aangesloten schoolbesturen en scholen:
dertien besturen met in totaal 91 scholen

Totaal aantal leerlingen in de regio: een kleine achttienduizend leerlingen

Scholen waarbij we verificatie-activiteiten hebben uitgevoerd:
De Westwijzer (05EV)
De Molenwiek (10ZY)
obs 't Skitteljacht (10MA)
IKC Universum (16HV)

Onderzoekperiode: juni 2023

georganiseerd, stut deze cultuur. Wij waarderen de kwaliteit van de kwaliteitscultuur als Goed;

- het bestuur voert dialogen met relevante partijen en benut deze voor de verdere verbetering.

Wat kan beter?

- Het bestuur heeft een werkend stelsel voor kwaliteitszorg, maar kan zich verbeteren door bij de doelen in het ondersteuningsplan en het jaarplan concreter beoogde resultaten te formuleren. Dat stelt het bestuur, de schoolbesturen en de scholen in staat om scherper te sturen en beter te evalueren.
- Het jaarverslag kan een meer verantwoordend karakter krijgen wanneer het bestuur de ontwikkelingen en resultaten niet alleen weergeeft, maar ook relateert aan de vooraf beoogde resultaten. Daarvoor is het nodig dat het bestuur eerst concreter beoogde resultaten formuleert.

Wat moet beter?

- Het bestuur moet verbeteringen doorvoeren in het ondersteuningsplan. De basisondersteuning is daarin niet duidelijk beschreven, waardoor de scholen niet weten wanneer de extra ondersteuning begint. Als gevolg hiervan voldoen de schoolondersteuningsprofielen niet aan de wettelijke voorschriften en weten de scholen niet goed voor welke leerlingen zij een (verplicht) ontwikkelingsperspectief moeten opstellen.
- de verantwoording over het intern toezicht in het jaarverslag is informatief, maar niet volledig. Het bestuur moet zorgen voor een volledige verantwoording van het intern toezicht in het jaarverslag.

Vervolg

Omdat het bestuur voldoet aan de basiskwaliteit is er geen aanleiding voor het maken van vervolgspraken en onderzoeken we het bestuur en samenwerkingsverband opnieuw over vier jaar.

Inhoudsopgave

1.	Opzet van het vierjaarlijks onderzoek	6
2.	Resultaten vierjaarlijks onderzoek	9
3.	Resultaten verificatie-activiteiten	20
4.	Reactie van het bestuur	22

1. Opzet van het vierjaarlijks onderzoek

De Inspectie van het Onderwijs heeft in juni 2023 een vierjaarlijks onderzoek uitgevoerd bij Samenwerkingsverband Westfriese Knoop. In een vierjaarlijks onderzoek staan de volgende onderzoeksvragen centraal:

1. Voert het samenwerkingsverband de aan hem opgedragen wettelijke taken uit en realiseert het de daaraan verbonden doelstellingen van passend onderwijs?
2. Waarborgt het bestuur met zijn (be)sturing de kwaliteit van het samenwerkingsverband en is er sprake van deugdelijk financieel beheer?

Werkwijze

Het onderzoek richt zich op onderstaande standaarden op het niveau van het bestuur.

Standaard	Onderzocht
Realisatie passend onderwijs	
RPO1 Dekkend netwerk van voorzieningen	•
RPO2 Regionale samenwerking	•
RPO3 Advisering en beoordeling toelaatbaarheid	•
Besturing, kwaliteitszorg en ambitie	
BKA1 Visie, ambities en doelen	•
BKA2 Uitvoering en kwaliteitscultuur	•
BKA3 Evaluatie, verantwoording en dialoog	•

Om antwoord te geven op de onderzoeksvragen voeren we onderzoeks- en verificatie-activiteiten uit. Daarbij betrekken we belanghebbenden bij het samenwerkingsverband.

Onderzoeksactiviteiten

Het vierjaarlijks onderzoek hebben we op maat ingericht en bestond uit onderstaande activiteiten.

Documentanalyse

Voorafgaand aan het onderzoek hebben we documenten van en over het bestuur en samenwerkingsverband geanalyseerd, waaronder het ondersteuningsplan 2022-2026, het jaarverslag 2022, een recente zelfevaluatie, het governance statuut, diverse evaluaties en voorbeelden van rapportages van het bestuur aan de raad van toezicht.

Rondetafelgesprekken

We voerden rondetafelgesprekken met ouders, leraren uit het gespecialiseerd en regulier onderwijs, schakelfunctionarissen tussen het samenwerkingsverband en de scholen, beleidsmedewerkers van de gemeenten en met schoolleiders uit het gespecialiseerd en regulier onderwijs over hun ervaringen met het samenwerkingsverband. Ook voerden we een gesprek met consultants en de directeur-bestuurder over de werkwijze rond het nemen van besluiten over toelaatbaarheidsverklaringen. We sloten de dag af met een startgesprek met de directeur-bestuurder en enkele medewerkers van het samenwerkingsverband.

Verificatie-activiteiten

We hebben dit onderzoek mede ingericht met verificatie-activiteiten op aangesloten scholen van het samenwerkingsverband. Met verificatie-activiteiten toetsen we in hoeverre het bestuur zicht heeft op de kwaliteit van het samenwerkingsverband en het financieel beheer en hoe het bestuur daarop stuurt. We verwachten van het bestuur dat het zicht heeft op de uitvoering van de afspraken uit het ondersteuningsplan binnen het samenwerkingsverband en op de scholen en dat het hierop stuurt. Daarnaast geven de verificaties ons zicht op enkele aspecten van passend onderwijs op de bezochte scholen.

Onderzoeksdag

Op de onderzoeksdag voerden we gesprekken met:

- het intern toezicht en de ondersteuningsplanraad over de (kwaliteit van de) uitvoering van de wettelijke taken van het samenwerkingsverband, de kwaliteitszorg en het financieel beheer;
- enkele schoolbestuurders over datgene wat het samenwerkingsverband voor hen betekent en wie welke rol inneemt.

We sloten de onderzoeksdag af met een bestuursgesprek met de directeur-bestuurder en een aantal medewerkers over de (be)sturing van het samenwerkingsverband en de bijdrage die het levert aan de realisatie van passend onderwijs in de regio. Hierna gaven we een terugkoppeling van onze bevindingen en oordelen.

Overige wettelijke vereisten

Deugdelijkheidseisen die niet aan een standaard in het waarderingskader zijn verbonden, vatten we samen onder de noemer overige wettelijke vereisten (zie Onderzoekskader). Er was aanleiding om overige wettelijke vereisten te onderzoeken, omdat het samenwerkingsverband in 2022 een nieuw ondersteuningsplan heeft vastgesteld. Dat ondersteuningsplan 2022-2026 hebben we getoetst.

Signalen

In de voorbereiding van ieder onderzoek kijken we naar eventuele signalen die bij de inspectie zijn binnengekomen. Soms heeft dat gevolgen voor de uitvoering van het onderzoek.

Er zijn geen signalen over het bestuur bij ons binnengekomen.

Leeswijzer

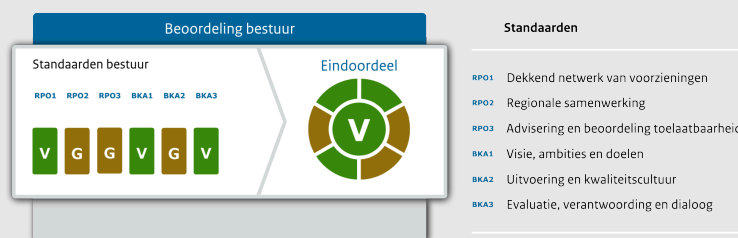
In hoofdstuk 2 staan de resultaten van het onderzoek op bestuursniveau, inclusief een samenvattend oordeel. De paragrafen 2.1 en 2.2 geven onze oordelen en bevindingen op de standaarden uit respectievelijk de kwaliteitsgebieden Realisatie passend onderwijs en Besturing, kwaliteitszorg en ambitie. Paragraaf 2.3 gaat over de overige wettelijke activiteiten. De afspraken over het vervolgtoezicht zijn opgenomen in paragraaf 2.4. In hoofdstuk 3 staan onze bevindingen tijdens de verificatiebezoeken aan de vier scholen en in hoofdstuk 4 is de reactie van het bestuur op het onderzoek en rapportage opgenomen.

2. Resultaten vierjaarlijks onderzoek

In dit hoofdstuk geven we de resultaten weer van het onderzoek op bestuursniveau.

Samenvattend oordeel

In onderstaande figuur zijn de resultaten samengevat. Te zien is wat het eindoordeel is op bestuursniveau en de oordelen op de onderliggende standaarden.



Wij beoordelen de kwaliteit op drie van de zes standaarden als Voldoende. De standaarden RPO2 Regionale samenwerking, RPO3 Advisering en beoordeling toelaatbaarheid en BKA2 Uitvoering en kwaliteitscultuur waarderen we als Goed. Het samenwerkingsverband voert zijn wettelijke taken uit en werkt goed samen met het voortgezet onderwijs en met de gemeenten. Daar weet het bestuur ook goede resultaten mee te bereiken, zoals bijvoorbeeld het inrichten van voorzieningen voor onderwijs en jeugdhulp aan leerlingen en een duidelijke afname van het aantal thuiszittende leerlingen. Ook beschikken de scholen over snelle en bruikbare adviezen van deskundigen die namens het samenwerkingsverband in de scholen werken. Voor de beoordeling van de toelaatbaarheid werkt het bestuur met een zorgvuldige en degelijk uitgedachte werkwijze. Tevens vinden wij de professionele cultuur binnen het samenwerkingsverband goed, omdat schoolbesturen en scholen goed samenwerken en met elkaar steeds meer leerlingen binnen de eigen regio van passend onderwijs weten te voorzien. De onderlinge samenwerking tussen scholen is ook gestut door een sterke structuur. Daarmee is deze weinig afhankelijk van individuele personen en heeft de samenwerking een duurzaam karakter. Tot slot merken we dat de checks and balances tussen het bestuur, de raad van toezicht en de ondersteuningsplanraad naar behoren functioneren. Ook dat draagt bij aan de stevigheid van het functioneren van het samenwerkingsverband.

2.1. Realisatie passend onderwijs

In de onderstaande tabel geven wij de oordelen en/of waarderingen weer op de standaarden van het kwaliteitsgebied Realisatie passend onderwijs. Vervolgens geven we hier een toelichting op.

REALISATIE PASSEND ONDERWIJS	O	V	G
RPO1 Dekkend netwerk van voorzieningen		●	
RPO2 Regionale samenwerking			⚡
RPO3 Advisering en beoordeling toelaatbaarheid			⚡

RPO1. Dekkend netwerk van voorzieningen

Wij beoordelen de kwaliteit op deze standaard als Voldoende. Het bestuur zorgt ervoor dat voor elke leerling een zo passend mogelijke plaats op een school beschikbaar is.

Door goede samenwerking en advisering weten de scholen steeds meer leerlingen binnen de eigen regio van passend onderwijs te voorzien

Het samenwerkingsverband weet steeds meer leerlingen binnen de eigen regio van passend onderwijs te voorzien, ondanks dat er relatief weinig scholen voor speciaal onderwijs in deze regio zijn. De georganiseerde samenwerking tussen scholen en samenwerking met de gemeenten dragen daaraan bij, alsook de verbrede toelating door de sbo-scholen zodat nog maar weinig leerlingen voor intensieve ondersteuning voor gedrag naar een speciale school buiten de regio hoeven te gaan. Voor hoogbegaafde leerlingen zijn er bovenschoolse voorzieningen waar leerlingen een deel van de week naartoe gaan. De bovenschoolse voorzieningen en de scholen stemmen hun aanbod op elkaar af, zodat de leerlingen de volledige schoolweek passend onderwijs kunnen krijgen.

Scholen werken met elkaar samen in knooppunten van scholen die bij elkaar in de buurt staan. Daarbij komt het bijvoorbeeld voor dat scholen elkaars leerlingen overnemen wanneer het bieden van passend onderwijs op een school niet meer lukt. Ook benutten de scholen de adviezen en ondersteuning vanuit het samenwerkingsverband voor het realiseren van passend onderwijs. Wel komt het voor dat de scholen voor sbo en so vol zitten en leerlingen moeten wachten op een plek in het gespecialiseerd onderwijs. Daarvoor stelt het samenwerkingsverband overbruggingsarrangementen beschikbaar, zodat de verwijzende scholen de leerlingen extra ondersteuning kunnen bieden gedurende het wachten.

Het samenwerkingsverband breidde het dekkend netwerk uit met een aanbod voor leerlingen die eerder thuis zaten

Het samenwerkingsverband heeft een succesvolle aanpak in het terugdringen van thuiszitten. Waar er vier jaar terug nog meer dan 75 leerlingen uit beeld bleken en thuis zaten of op een zorgboerderij of dagbesteding verbleven, werkte het bestuur met de gemeenten een aanpak uit waardoor er ten tijde van dit onderzoek minder dan dertig leerlingen buiten het onderwijs verblijven. Deze leerlingen zijn niet in staat tot schoolbezoek, of werken via een ingroeiplan aan het weer kunnen bezoeken van een school. Onderdeel van deze succesvolle aanpak zijn het aanbod Reizigers en een onderwijs-zorg-experiment. Reizigers is een aanbod waarbij een leraar thuiszittende leerlingen bezoekt, met als doel de leerlingen weer terug te leiden naar een school.

RPO2. Regionale samenwerking

Wij waarderen de kwaliteit van de regionale samenwerking door het bestuur als Goed. Het bestuur heeft een succesvolle aanpak om met de gemeenten samen te werken en bereikt daarmee ook resultaten. Daarbij doet het meer dan in de basis van een bestuur wordt verwacht. Ook werkt het samenwerkingsverband goed samen met het voortgezet onderwijs.

De efficiënte samenwerking met gemeenten levert resultaten op

Het bestuur richtte het kennisplatform op en heeft daarmee een efficiënte vorm gevonden om samen te werken met de zeven gemeenten. In het kennisplatform stemt het bestuur met beleidsambtenaren van de gemeenten de op ambtelijk niveau gemaakte afspraken op uitvoerend niveau uit. Hieruit komen onder meer afspraken over schoolmaatschappelijk werk op de scholen, een regionaal dekkend aanbod voor nieuwkomers en de inzet van de middelen uit het nationaal programma onderwijs voort.

Ook stemt het bestuur goed met gemeenten af over de verbinding van onderwijs en zorg. Enkele recent bereikte resultaten hiervan zijn de integrale financiering van jeugdzorg in het speciaal (basis)onderwijs, een gezamenlijk afwegingskader voor onderwijs en jeugdzorg, het onderwijs-zorg-experiment, maar ook het aanbod Reizigers en een thuiszitterspact. Hierdoor is het aantal thuiszitters flink afgenomen. Tot slot stemt het bestuur ook af met leerplicht over bijvoorbeeld het gezamenlijk hebben van zicht op en een aanpak voor thuiszitters, en draagt het in beleid en in aansturing bij aan een betere verzuimregistratie door de scholen.

Ten tijde van dit onderzoek werkt het bestuur met gemeenten een plan uit voor een betere afstemming tussen de vroeg- en voorschoolse periode en het basisonderwijs.

Het samenwerkingsverband stemt goed af met het voortgezet onderwijs

De samenwerking met het voortgezet onderwijs is voor samenwerkingsverband Westfriese Knoop vanzelfsprekend, gezien de gezamenlijke organisatie van de samenwerkingsverbanden. De beide samenwerkingsverbanden werken in een gezamenlijke werkgroep po-vo, met daarbij ook themagroepen en een stuurgroep, aan een soepele overgang van leerlingen uit het primair onderwijs naar het voortgezet onderwijs. Zo is er de 'automatische overstap' voor autistische leerlingen, een verrijkingsaanbod voor hoogbegaafde leerlingen in groep 7 en 8 verzorgd door bovenbouw leerlingen uit het voortgezet onderwijs en een aanbod voor extra ondersteuning aan hoogbegaafde leerlingen die al op jonge leeftijd zijn overgestapt naar het voortgezet onderwijs. Maar ook is de informatie over het voortgezet onderwijs aan ouders verbeterd. De scholen voor voortgezet onderwijs hebben kaarten gemaakt waarop compact en overzichtelijk staat welk aanbod en ondersteuning zij bieden, en zij organiseerden op de gezamenlijke scholen voor voortgezet onderwijs goedbezochte informatieavonden voor ouders van leerlingen uit het primair onderwijs.

Wij vinden de rol die het bestuur speelt in de afstemming met gemeenten en de resultaten die het bestuur daarmee bereikt, alsook de afstemming met het voortgezet onderwijs dusdanig sterk dat wij de kwaliteit van de regionale afstemming waarderen als Goed.

RPO3. Advisering en beoordeling toelaatbaarheid

Wij waarderen de kwaliteit van de advisering en beoordeling van de toelaatbaarheid als Goed. Het bestuur zorgt voor vlotte adviezen waar de scholen baat bij hebben. En het bestuur kent een zorgvuldige werkwijze bij besluiten over toelaatbaarheidsverklaringen.

Scholen krijgen bruikbare adviezen

Via het samenwerkingsverband werken verschillende typen deskundigen in de ondersteuningsstructuur van de scholen. Zo heeft elke school een gedragswetenschapper beschikbaar in het ondersteuningsteam en een consulent van het samenwerkingsverband voor adviezen aan de school. Maar ook heeft elke school een vaste collega van een andere school voor begeleiding van leraren en leerlingen, P2O-ers genaamd. Ouders en leraren voelen zich gehoord en geholpen door deze deskundigen. Ook zijn de verschillende deskundigen goed benaderbaar en snel beschikbaar.

Het bestuur neemt vlot en op zorgvuldige wijze besluiten over toelaatbaarheid tot het speciaal (basis)onderwijs

Voor het nemen van besluiten over de toelaatbaarheid tot het speciaal (basis)onderwijs werkt het samenwerkingsverband met een zorgvuldige procedure. Daarbij betreft het bestuur onafhankelijke deskundigen en neemt het ruim binnen de wettelijke termijn besluiten. Wij hebben met het bestuur gesproken over het benutten

van de juiste tweede deskundigen omdat bij de verdeling van dossiers over de deskundigen soms de beschikbaarheid prevaleert boven de deskundigheid. Terwijl het bestuur wel over de juiste deskundigen beschikt.

De zorgvuldigheid van de werkwijze die het bestuur hanteert zit hem in het werken met een helder en uitgebreid afwegingskader op basis waarvan deskundigen hun adviezen opstellen en het bestuur besluiten neemt. Wat we ook zorgvuldig vinden, is dat het bestuur bij negatieve besluiten eerst een voorgenomen besluit neemt. Daarover voert het bestuur een gesprek met alle relevante betrokkenen, waaronder ook de ouders van de leerling. Dit doet het bestuur om een zorgvuldige afweging te kunnen maken en ook om mee te denken over mogelijke oplossingsrichtingen. Nadat het bestuur een besluit over de tlv heeft genomen, volgen medewerkers van het samenwerkingsverband of de leerling op een passende plek terecht komt. In het geval er nog geen plek is op de beoogde school voor speciaal (basis)onderwijs, biedt het samenwerkingsverband de verwijzende school een overbruggingsarrangement en denkt het met de scholen mee over het zo goed mogelijk overbruggen van de wachttijd.

De vlotte en bruikbare adviezen aan scholen en de grote mate van zorgvuldigheid waarmee het bestuur besluiten neemt over de toelaatbaarheid van leerlingen tot het s(b)o maakt dat wij de kwaliteit op deze standaard als Goed waarderen.

2.2. Besturing, kwaliteitszorg en ambitie

In de onderstaande tabel geven wij de oordelen en/of waarderingen weer op de standaarden van het kwaliteitsgebied Besturing, kwaliteitszorg en ambitie. Vervolgens geven we hier een toelichting op.

BESTURING, KWALITEITZORG EN AMBITIE	O	V	G
BKA1 Visie, ambities en doelen		●	
BKA2 Uitvoering en kwaliteitscultuur			ℓ
BKA3 Evaluatie, verantwoording en dialoog		●	

BKA1. Visie, ambities en doelen

Wij beoordelen de kwaliteit op de standaard BKA1. Visie, ambities en doelen als Voldoende. Het bestuur werkt op een planmatige manier aan de uitvoering van het ondersteuningsplan 2022-2026, en heeft een stelsel voor kwaliteitszorg ingericht waarmee het zicht krijgt op de realisatie van de doelen uit het ondersteuningsplan. Wel kan het bestuur zich verbeteren door beoogde resultaten bij de doelen te formuleren. Ook kan het financieel beleid in het ondersteuningsplan duidelijker gekoppeld worden aan het inhoudelijke beleid, in het jaarverslag zien we dat al beter terug. Tot slot zijn bestuur en toezicht

deugdelijk van elkaar gescheiden en zijn hun taken en verantwoordelijkheden helder uitgewerkt.

Het bestuur heeft een stelsel voor kwaliteitszorg

Het bestuur stelde een ondersteuningsplan 2022-2026 op waarvoor een breed draagvlak bestaat. Met jaarplannen, evaluaties en tussentijdse voortgangsrapportages waarin de vier ambities en bijbehorende doelen telkens terugkomen, werkt het bestuur op een planmatige manier aan de uitvoering van het ondersteuningsplan. Daarbij kan het wel meer werk maken van het concreet formuleren wat het bij de ambities en doelen beoogt te bereiken, zodat alle betrokkenen beter weten waar ze naartoe moeten werken en het bestuur en de schoolbesturen daar scherper op kunnen aansturen.

Het bestuur richtte een bruikbare kwaliteitscyclus in voor het verzamelen van informatie om zicht te krijgen op de realisatie van de doelen, het analyseren van deze informatie en het bespreken daarvan met de verschillende belanghebbenden als schoolbestuurders, ondersteuningsplanraad en raad van toezicht. Daarbij werkt het bestuur met een digitale tool die de informatieverzameling bij scholen en verwerking ervan efficiënt kan maken. Het betreft daarnaast veel en verschillende soorten kwalitatieve en kwantitatieve informatie van zowel scholen, schoolbesturen, de eigen medewerkers en ouders als van het systeem waarin scholen arrangementen of toelaatbaarheidsverklaringen aanvragen. Dit is het bestuur gaan doen om een eerste beeld te krijgen van wat er aan informatie beschikbaar is en wat dat zegt over de realisatie van de doelen. Een volgende stap in de ontwikkeling van de kwaliteitszorg ziet het bestuur in het formuleren van concreter beoogde resultaten, waarbij het bestuur het huidige zicht vanuit de vele verschillende data wil benutten om te weten waar het nu staat en om te bepalen waar het over bijvoorbeeld een jaar wil staan.

Het bestuur werkt met een beleidsrijke meerjarenbegroting

In de meerjarenbegroting in het jaarverslag worden beleidsontwikkelingen gekoppeld aan de beschikbare financiële middelen. In het ondersteuningsplan kan het bestuur de koppeling tussen beleidsdoelen en beschikbare middelen duidelijker uitwerken. Het jaarverslag over 2022 laat wel een koppeling zien tussen de begroting en financiële organisatie enerzijds en de ambities van het ondersteuningsplan anderzijds.

De taken en verantwoordelijkheden zijn helder uitgewerkt

Het samenwerkingsverband is ingericht als een vereniging. De schoolbestuurders vormen met elkaar de algemene ledenvergadering. Sinds begin 2021 werkt de vereniging met een onafhankelijke raad van toezicht en een directeur-bestuurder. Daarmee is het intern toezicht deugdelijk gescheiden van het bestuur.

Taken en bevoegdheden van de algemene ledenvergadering, het bestuur, de raad van toezicht, de ondersteuningsplanraad en

medezeggenschapsraad voor het personeel zijn beschreven in een governancestatuut. Recent startte er een onafhankelijk voorzitter die de vergaderingen van de algemene ledenvergadering met het bestuur voorbereidt en ook voorzigt.

Risico's en risicobeheersing

Het is belangrijk dat belanghebbenden kunnen zien wat het bestuur doet om risico's te voorkomen en wat ze doet om het negatieve effect zo klein mogelijk te houden als het risico zich inderdaad voordoet. Wij zagen deze aspecten inzichtelijk terugkomen in het bestuursverslag. Ook vormt informatie over actuele risico's een vast element in de periodieke voortgangsrapportages.

BKA2. Uitvoering en kwaliteitscultuur

Wij waarderen de kwaliteit van de uitvoering en kwaliteitscultuur als Goed. Binnen het samenwerkingsverband is er een cultuur van samenwerken en samen leren met als doel om leerlingen zoveel mogelijk thuisnabij passend onderwijs te kunnen bieden. Het bestuur stelt de scholen in staat het beleid uit het ondersteuningsplan uit te voeren en stuurt tijdig bij om bijvoorbeeld het dekkend netwerk in stand te houden. Een stevige structuur ondersteunt de aanwezige kwaliteitscultuur, waardoor het ook een duurzaam karakter heeft. Ook het intern toezicht functioneert naar behoren, wat mede is gericht op een professionele cultuur. Het financieel beheer is voldoende. De financiële kengetallen laten een positief beeld zien voor de financiële continuïteit op korte en middellange termijn.

Het bestuur stelt scholen in staat het beleid uit te voeren

Het bestuur zorgt er op verschillende manieren voor dat scholen het beleid kennen en in staat zijn om passend onderwijs te bieden. Zo organiseert het bestuur bijvoorbeeld professionalisering en intervisie voor de consultants en de P2O-ers, gerichte scholingen voor intern begeleiders en themacafés voor leraren. De themacafés worden goed bezocht en gewaardeerd en gaan bijvoorbeeld over leerlingen met autisme of over het compacten en verrijken van het onderwijs voor hoogbegaafde leerlingen. Ook zijn de knooppunten een middel voor het bestuur om scholen te informeren over het beleid van het samenwerkingsverband.

Door het werken met P2O-ers benut het bestuur de beschikbare expertise in de scholen goed en faciliteert het de onderlinge samenwerking. Ook biedt het de gelegenheid om rechtstreeks te kunnen sturen op de kwaliteit van de expertise in de scholen, doordat het bestuur ook scholingen en intervisie voor P2O-ers organiseert. Dit is een sterk punt uit het beleid van het samenwerkingsverband.

Het bestuur monitort en stuurt tijdig bij

Omdat het groeidocument binnenkort niet meer beschikbaar is, organiseerde het bestuur scholingen over het werken met het ontwikkelingsperspectief. Recent volgden alle intern begeleiders deze scholing. Het blijkt voor de scholen nog wel lastig om te bepalen

wanneer zij een ontwikkelingsperspectief voor een leerling moeten opstellen omdat de basisondersteuning niet helder is gedefinieerd. Het bestuur is zich daarvan bewust, en werkt aan een betere formulering.

Ook monitort het bestuur de ontwikkeling van het dekkend netwerk omdat het speciaal onderwijs bijna vol zit. Het bestuur heeft frequent contact met de sbo-schoolleiders en werkt met hen mee om desondanks alle leerlingen te kunnen voorzien van passend onderwijs. Zo startte er begin dit schooljaar een nieuwe kleuterklas op het sbo door een groei van het aantal leerlingen dat sbo nodig heeft.

Het bestuur benut de knooppuntenraad en een passend onderwijsraad bij het ontwikkelen van beleid

De voorzitters van de knooppunten vormen met elkaar de knooppuntenraad, die de bestuurder informeren over de ontwikkelingen binnen de knooppunten. De knooppuntenraad denkt ook met de bestuurder mee over te ontwikkelen beleid. Zo kwam daar het recente beleid uit voort dat knooppunten een budget bij het bestuur kunnen aanvragen voor de verbetering van het eigen functioneren. Dit is bedacht, omdat niet alle knooppunten even succesvol zijn terwijl knooppunten die wel succesvol functioneren een echte meerwaarde voor de scholen blijken te zijn bij de realisatie van passend onderwijs.

Ook benut het bestuur de passend onderwijsraad bij de beleidsontwikkeling. Deze raad bestaat uit verschillende soorten functionarissen uit de scholen en schoolbesturen, voorziet het bestuur van gevraagd en ongevraagd advies en fungeert als klankbord voor het bestuur.

De raad van toezicht vervult zijn rol op professionele wijze

De leden van de raad van toezicht pakken hun werk serieus en professioneel aan. Daarvoor volgen zij scholingen, werken zij met een intern toezichtkader en bezoeken zij regelmatig ook scholen om feeling te houden met de plek waar passend onderwijs plaats vindt. Ook benutten de raad en het bestuur de uitgevoerde zelfevaluatie voor verdere verbetering, zo verbeterde de raad zijn werkgeversrol door daar meer structuur in aan te brengen. Ook draagt de raad er met zijn handelen aan bij dat de bestuurder verbeteringen doorvoert, wat bijvoorbeeld is te zien in een verbeterde koppeling tussen het financiële en inhoudelijke beleid.

Tot slot bevordert de raad het werken in een netwerk door alle intern toezichthouders van de aangesloten schoolbesturen uit te nodigen voor een bijeenkomst.

Omdat zowel de leden van de raad van toezicht alsook het bestuur voor het eerst een dergelijke functie vervullen, was het bij de start nog zoeken naar een zo goed mogelijk invulling van een ieders eigen rol. Middels de professionele dialoog wordt het steeds scherper wie welke taken en verantwoordelijkheden heeft, zodat dit zorgvuldig uitgevoerd kan worden.

Het bestuur zorgt voor een functionerende ondersteuningsplanraad
Het bestuur faciliteert de ondersteuningsplanraad (opr) in voldoende mate om zijn werk goed te doen. Zo heeft de opr een notulist en volgen de leden van de opr scholingen, omdat het merendeel van de leden nog maar relatief kort in de raad zit. Het bestuur heeft afspraken gemaakt in de deelnemersraad over een vergoeding in tijd en geld voor respectievelijk de personeelsgeleding en de oudergeleding. Hoewel de opr vacatures kent, zet het bestuur zich voldoende in om nieuwe leden te werven. Bijvoorbeeld door het opstellen en verspreiden van wervende teksten in de eigen nieuwsbrieven. De ondersteuningsplanraad voert twee keer per jaar overleg met de raad van toezicht.

De samenwerking tussen scholen, de manier waarop het bestuur zorgt voor professionaliteit van de beschikbare expertise, de structuur met de knooppuntenraad en de passend onderwijsraad, maar ook het functioneren van de raad van toezicht en het bestuur geven het beeld van een goede kwaliteitscultuur die bovendien ook gestut is met een stevige structuur. Dat maakt dat de kwaliteitscultuur een duurzaam karakter heeft. Wij waarderen de professionele cultuur daarom als Goed.

BKA3. Evaluatie, verantwoording en dialoog

Wij beoordelen de kwaliteit op deze standaard als Voldoende, omdat het bestuur een informatief jaarverslag opstelt en met relevante betrokkenen dialogen voert. Wel kan het bestuur zijn evaluaties verbeteren en moet het intern toezicht verbeteringen doorvoeren in zijn verantwoording in het jaarverslag.

Het jaarverslag is informatief, maar kan een meer verantwoordend karakter krijgen

Het bestuur stelde een jaarverslag 2022 op waarin het de lezer goed meeneemt in de ontwikkelingen en informeert over de diverse activiteiten en voortgang met betrekking tot de doelen uit het ondersteuningsplan. Ook maakt het bestuur in de jaarverslaggeving inzichtelijk waaraan de middelen passend onderwijs zijn besteed en welke resultaten hiermee per programma zijn behaald. Het jaarverslag kan een meer verantwoordend karakter krijgen wanneer het bestuur het bereikte relateert aan beoogde resultaten of waar het bestuur had willen staan. Daarvoor is het nodig dat het bestuur beoogde resultaten formuleert, hetgeen in ontwikkeling is.

De intern toezichthouder moet verbeteringen doorvoeren in het jaarverslag

De raad van toezicht legt in het jaarverslag 2022 verantwoording af over de uitvoering van het intern toezicht. Deze verantwoording is echter niet compleet. Informatie over het handelen van het intern toezicht en de resultaten die dat handelen heeft opgeleverd en de wijze waarop het intern toezicht toeziet op doelmatige besteding van

de ondersteuningsmiddelen, ontbreekt. Het intern toezicht voldoet niet aan 17c, eerste lid, onder e, WPO en artikel 3, RJO. Het bestuur moet zorgen voor herstel vanaf het eerstvolgende jaarverslag.

Het bestuur voert dialogen met relevante partners

Het bestuur voert dialogen met de raad van toezicht en de opr, en voorziet beide raden daarbij van zinvolle informatie om te dialoog te kunnen voeren. De dialogen met de raad van toezicht gingen onder meer over de integratie van financieel en inhoudelijk beleid, wat het bestuur ook heeft benut voor de eigen verbetering.

De dialoog met de opr ging onder andere over de vindbaarheid van het nieuwe ouder- en jeugdsteunpunt, wat het bestuur benutte om dit steunpunt beter vindbaar te maken op de website.

Tot slot voert het bestuur ook dialogen met de gemeenten, bijvoorbeeld over de afstemming tussen onderwijs en jeugdhulp.

2.3. Overige wettelijke vereisten

We hebben tekortkomingen aangetroffen bij de volgende overige wettelijke vereisten. In het ondersteuningsplan 2022-2026 ontbreekt het geheel van basisondersteuningsvoorzieningen die op alle scholen aanwezig zijn. De beschrijving zoals die in het ondersteuningsplan staat is dermate algemeen dat niemand weet wat er onder de basisondersteuning valt en wanneer het extra ondersteuning betreft. Het bestuur voldoet niet aan artikel 18a, achtste lid, onder a, WPO en moet dit herstellen.

Omdat het bestuur de basisondersteuning niet duidelijk heeft geformuleerd, stellen de scholen schoolondersteuningsprofielen op waarin geen onderscheid wordt gemaakt tussen basisondersteuning en extra ondersteuning. Daarmee voldoen de schoolbesturen niet aan artikel 1 van de WPO. De scholen weten ook niet wanneer de extra ondersteuning begint en dus voor welke leerlingen zij een ontwikkelingsperspectief moeten opstellen, zoals voorgeschreven in artikel 40a, eerste en derde lid, van de WPO. Het bestuur geeft aan te hebben gewacht op de landelijke norm voor basisondersteuning die was aangekondigd voor afgelopen winter. Nu die er nog steeds niet is, wil het bestuur de eigen norm nog dit jaar opstellen.

2.4. Afspraken over vervolgtoezicht

We houden voor dit bestuur de reguliere termijn aan van vier jaar. Dat betekent dat we het bestuur in principe over vier jaar weer onderzoeken. Een jaarlijkse prestatie- en risicoanalyse en/of urgente signalen kunnen de inspectie aanleiding geven het vervolgtoezicht alsnog aan te scherpen.

Voor de wettelijke tekortkomingen krijgt het bestuur herstelopdrachten die in onderstaand schema staan vermeld.

Tekortkoming	Wat verwachten wij van het bestuur?	Wat doen wij?
Bestuur		
<p>BKA3 Evaluatie, verantwoording en dialoog In de verantwoording van het intern toezicht in het jaarverslag ontbreekt informatie. Dat gaat over het handelen van het intern toezicht en de resultaten die dat handelen heeft opgeleverd, en de wijze waarop het intern toezicht toeziet op doelmatige besteding van de ondersteuningsmiddelen (artikel 17c, eerste lid, onder e, WPO en artikel 3 RJO).</p>	<p>Wij verwachten dat het bestuur ervoor zorgt dat de intern toezichthouder vanaf het eerstvolgend jaarverslag volledig is in zijn verantwoording.</p>	<p>Wij vertrouwen erop dat het bestuur het herstel pleegt en komen daar niet actief op terug.</p>
Overige wettelijke vereisten		
<p>In het ondersteuningsplan ontbreekt duidelijke informatie over het geheel van basisondersteuningsvoorzieningen die op alle scholen aanwezig zijn (artikel 18a, achtste lid, onder a, WPO).</p>	<p>Het bestuur stuurt de inspectie binnen drie maanden na de vaststelling van dit rapport documenten toe waaruit het herstel blijkt. Dat kan zijn een bijgesteld ondersteuningsplan of een addendum op het huidige ondersteuningsplan.</p>	<p>Wij vertrouwen erop dat het bestuur het herstel pleegt en komen daar niet actief op terug.</p>

De reden dat wij het herstel overlaten aan het bestuur is dat we constateren dat het bestuur op dit moment in staat is de kwaliteit van de uitvoering van zijn taken voldoende te waarborgen.

3. Resultaten verificatie-activiteiten

Wij hebben verificatie-activiteiten uitgevoerd op enkele scholen uit het samenwerkingsverband. Tijdens verificatie-activiteiten gaan we na of scholen de afspraken uit het ondersteuningsplan nakomen. We verwachten van het bestuur van het samenwerkingsverband dat het zicht heeft op deze uitvoering in de praktijk en dat het hierop stuurt.

We zijn dit nagegaan op de volgende scholen:

- De Molenwiek (10ZY)
- De Westwijzer (05EV)
- Obs 't Skitteljacht (10MA)
- Kindcentrum Universum (16HV)

We hebben gekeken naar het door de scholen nakomen van afspraken over onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen, met name het compacten, verrijken en versnellen. We keken naar de afspraken over het schoolondersteuningsprofiel, het werken met een ontwikkelingsperspectief voor leerlingen met extra ondersteuning, het betrekken van ouders en leerlingen bij het opstellen en evalueren van het ontwikkelingsperspectief en de afspraak over de afstemming met jeugdhulp en het werken uit 1gezin1plan.

Onze bevinding is dat de bezochte scholen de afspraken grotendeels nakomen en dat ons beeld daarvan overeenkomt met dat van het bestuur. Het bestuur werkt met een digitaal instrument waar scholen hun eigen informatie over de basisondersteuning en extra ondersteuning in zetten. Het beeld dat we bij de scholen ophaalden komt overeen met hun eigen inschattingen die zij in het digitale instrument van het samenwerkingsverband hebben ingevuld.

De leraren werken voor hoogbegaafde leerlingen onder meer door te compacten en door het verrijken van de leerstof. Zij hebben hiervoor scholingen gevolgd die het samenwerkingsverband organiseerde en geven aan daar veel aan te hebben.

Alle vier de scholen hebben een actueel schoolondersteuningsprofiel dat is te vinden op hun website. Daarin valt echter op dat deze zijn gemaakt in het digitale instrument dat het samenwerkingsverband daarvoor beschikbaar stelt en waarin geen onderscheid wordt gemaakt tussen basisondersteuning en extra ondersteuning. De scholen blijken ook niet te weten wat onder basisondersteuning en onder extra ondersteuning valt. Dat maakt het voor scholen lastig om te bepalen voor welke leerlingen zij een ontwikkelingsperspectief moeten opstellen. De scholen hebben wel allen één of meer leerlingen waarvoor ze een ontwikkelingsperspectief hebben opgesteld. Ze geven aan in de recente scholing van het samenwerkingsverband over het werken met een ontwikkelingsperspectief wel een richtlijn te

hebben gekregen, maar deze geeft ruimte voor eigen interpretatie en biedt onvoldoende duidelijkheid over wanneer een ontwikkelingsperspectief op te stellen. Bij de ontwikkelingsperspectieven die scholen opstelden, betrekken zij de ouders en ook de leerlingen zelf wanneer deze daartoe in staat zijn. Daar helpen de gesprekskaarten die ze tijdens de scholingen over handelingsgericht werken ontvingen hen bij.

Tot slot werken alle vier de scholen samen met jeugdhulp, daarvoor participeert een schoolmaatschappelijk werker in het ondersteuningsteam van de scholen. De scholen ervaren daarbij te werken vanuit een gezamenlijk plan, dat al dan niet schriftelijk is vastgelegd.

Alle vier de bezochte scholen uiten hun waardering voor het samenwerkingsverband. De expertise vanuit de P2O'ers, de consultants, het ondersteuningsteam en de themacafés wordt als waardevol en zinvol ervaren. Daarmee heeft het samenwerkingsverband ook voor nieuwe medewerkers van scholen veel te bieden, hier kan een van de scholen die we bezochten meer gebruik van maken.

Conclusie

We stellen vast dat:

1. De bezochte scholen de afspraken uit het ondersteuningsplan naleven.
2. Het beeld dat het bestuur van het samenwerkingsverband heeft over het nakomen van de afspraken overwegend overeenkomt met onze bevindingen.
3. Het bestuur het nakomen van de afspraken uit het ondersteuningsplan voldoende systematisch monitort en handhaaft.

4. Reactie van het bestuur

Hieronder geeft het bestuur aan op welke wijze het de bevindingen uit het onderzoek betreft bij de verdere ontwikkeling van het samenwerkingsverband en de bestuurlijke kwaliteitszorg.

Het bestuur kijkt terug op een mooi inspectiebezoek. De gesprekken met de inspecteurs hebben we als zeer waardevol ervaren en we zijn trots op de beoordeling die het samenwerkingsverband heeft gekregen. We zijn trots hoe we samen met de scholen en de 7 gemeenten voor de leerlingen in West-Friesland passend onderwijs vormgeven. Naast de mooie beoordeling levert het inspectierapport levert ons veel aanknopingspunten om het beleid van het samenwerkingsverband de komende jaren verder te verbeteren.

Uitkomsten van het onderzoek:

Wat gaat goed

Het bestuur geeft aan blij te zijn met het vertrouwen en complimenten die het van de inspectie mocht ontvangen. Het is voor het bestuur een bevestiging dat het op de goede weg is en het motiveert om zich te blijven inzetten voor een passende plek voor elk kind. Vooral de complimenten van de inspectie over hoe in de regio de samenwerking wordt vormgegeven doet naar onze mening recht aan hoe er binnen de regio wordt samengewerkt.

Ook zijn we blij met het feit dat de inspectie heeft kunnen constateren dat de ondersteuningsstructuur om de basisscholen heen wordt gewaardeerd en werkt. Deze ondersteuningsstructuur en de intensieve samenwerking draagt ertoe bij dat we voor bijna alle leerlingen in de regio een passend aanbod hebben. Dit is voor het samenwerkingsverband het belangrijkste doel. Zo veel mogelijk leerlingen krijgen in de regio een passend aanbod.

Wat kan er beter

De afgelopen jaren en met de start van het nieuwe ondersteuningsplan zijn verbeteringen doorgevoerd in de kwaliteitszorg. We hebben kennis genomen van de adviezen van inspectie en zullen deze de komende jaren verwerken in het kwaliteitsbeleid. Hierbij gaat het om concreter doelstellingen formuleren en de risico- en beheersmaatregelen scherper in te richten. De OPR is betrokken en goed geïnformeerd maar de medezeggenschapsrol kan worden versterkt.

Wat moet er beter

Het samenwerkingsverband heeft de afgelopen jaren gewacht met het opnieuw beschrijven van de basisondersteuning omdat er een landelijke norm zou komen. Het is landelijk niet gelukt om een beschrijving te maken. We zullen ervoor zorgdragen dat er een nieuwe beschrijving van de basisondersteuning gemaakt zal worden.

Samen met de Raad van Toezicht zullen we de onderdelen die ontbreken in het jaarverslag toevoegen.

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730, 3500 GS Utrecht
T-algemeen 088 6696000
T-loket (voor vragen) 088 6696060

